

DYRK

MADSUVERÆNITET

SAMMEN

WRITTEN BY YOUNG PEOPLE FROM ACROSS EUROPE

UNGES FÆLLES ERKLÆRING OM MADSUVERÆNITET

Young Friends of the Earth Europe, La Via Campesina Europe og ASEED Europe har besluttet at gå sammen om at definere vores tanker og krav vedrørende madsuverænitet.

Vi er bønder, landløse landarbejdere, aktivister, studerende, arbejdere og forbrugere, som har beskæftiget sig med madsuverænitet i mange år og har talt med en lang række aktører inden for fødevarer systemet.

Vi er ligesom mange andre bekymret for den aktuelle neoliberale dagsorden, der dominerer fødevarer systemet. Indtil videre har denne dagsorden resulteret i de aktuelle kriser inden for klima, jordkvalitet og biodiversitet såvel som de stadig dårligere arbejdsvilkår i mange dele af verden.

Indenfor madproduktion har det ensidige fokus på effektivitet og udbytte lagt pres på livsvilkårene for folk, der lever af landbrug, hvor Den Fælles Landbrugspolitik er blevet forbundet med en stigning i selvmord i Sverige, Danmark, Irland og Skotland i de tidlige 90'ere [1]. Derudover har forskellige europæiske myndigheder observeret brud på menneskerettigheder over for udenlandsk arbejdskraft i flere europæiske lande [2,3]. Derudover ses forøget kvælstofforurening, tab af jordens frugtbarhed, øgede udledninger, tab af biodiversitet, samt reduceret adgang til jord for småbønder og nyopstartede landbrug. Alt dette imens multinationale agrokemi-selskaber som Bayer-Monsanto og Yara fortsat indkasserer indtægter i milliardklassen og holder landbruget bundet til fossile brændsler.

Indenfor forbrug har fokus på profit i fødevarer sektoren ledt til et pres for en minimering af produktionsudgifterne. Dette har i nogle tilfælde øget adgangen til forskellige madvarer, men mange af disse er stærkt forarbejdede og har en lav ernæringsmæssig værdi, hvorfor de er årsag til en række kostrelaterede sundhedsproblemer [4]. Desuden øges disse problemer af en mangel på friske madvarer i mange dårligere stillede lokalsamfund.

Ungdommen vil have en fremtid. Vi ønsker, at fremtidige generationer kan leve på en jord, der stadig kan bære, med luft man kan indånde, rent vand, tilgængelige ressourcer, lokal, sund mad og aktive lokalsamfund. Vi vil ikke have, at landdistrikter og menneskers helbred lider, for at store selskaber kan fortsætte med at maksimere og øge deres profiler.

Vores løsningsforslag fokuserer på madsuverænitet – et system, der giver mennesker kontrol over den måde, hvorpå mad bliver produceret, handlet og forbrugt. Vores forslag skitserer et madsystem designet til at hjælpe mennesker og miljø i stedet for at skabe profit for multinationale selskaber [5].

Vi stiller følgende forslag for de fire primære interessegrupper, som vi har identificeret:

LOVGIVERE

Lovgivere er regionale, nationale og europæiske politikere og rådgivere, som har direkte indflydelse på lovgivningen, og som har en magtfuld position, når det kommer til fødevarer-systemet. Da 40% af EU's budget går til landbruget, vil den næste udgave af Den Fælles Europæiske Landbrugspolitik (CAP) være en oplagt mulighed for at gennemføre grundlæggende forandringer i vores fødevarer-system og for landdistrikterne. Indenfor Den Fælles Europæiske Landbrugspolitik og de nationale politikker kræver vi følgende:

FINANSIELLE OG ØKONOMISKE INCITAMENTER TIL AGROØKOLOGISKE ALTERNATIVER

- Forøgede økonomiske ressourcer til små og almennyttige frø-kooperativer såvel som adgang til lærings- og udvekslingsnetværk for bønder.
- Lavere skatter på og højere tilskud til lokale og økologiske madvarer.
- Tilskudsprogrammer også for små landbrug – ikke kun for de store.
- En lovgivningsmæssig ramme der letter adgangen til land, især for nyopstartede landbrug.
- En omstilling til en prissætning på madvarer, som bl.a. inkluderer flytransport og produktionens miljøbelastning, og som sikrer bønder og landarbejdere en retfærdig løn.
- Sikring af lavindkomstgruppers adgang til sund mad.
- Støtte til en retfærdig overgang for bønder til en lokalt baseret, agroøkologisk produktion.

ÆNDRING AF HANDELSPOLITIKKEN

- Skabe internationale handelsaftaler som sætter menneskerettigheder og miljø før interesserne hos store transnationale selskaber.
- Anerkende handelsaftalers betydning for lovgivning på fødevarer-området.
- Kræve, at internationale handelsaftaler skaber grundlag for at støtte op om lokal handel og lokale markeder, således at fødevarer-systemet kan være mindre afhængigt af global handel.
- Stoppe dumping af priser hos andre og svagere markeder.
- Støtte arbejdet for en bindende FN-traktat for Handel og Menneskerettigheder, som giver mulighed for at holde transnationale virksomheder ansvarlige for brud på menneskerettigheder.
- Skabe lige vilkår for bønder gennem markedsregulering, især i mellem det globale Syd og det globale Nord.
- Stoppe intellektuelle ejendomsrettigheder på mad og frø.

MENNESKER OG SAMFUND

Den strukturelle forandring, som vi har brug for i vores mad- og landbrugssystem, kan ikke kun skabes af individuelle forbrugeres valg. Men dette skal ikke stoppe os i at støtte og udvikle de fremtidige bæredygtige systemer, som vi har brug for, ved at bygge større og stærkere forbindelser mellem bønder, borgere og fællesskaber.

DETTE BETYDER

- Lokale, økologiske og sunde madvarer skal være tilgængelige og til overkommelige priser for alle – især dem, der har knaphed i tid og penge.
- Dette skal sikres gennem lokale markeder, mad-kooperativer og kulturelt tilpassede og effektive alternativer til det nuværende dominerende fødevarer-system.
- Dette bør støttes af staten, som bør subsidiere lokal mad ud fra en fordelingsnøgle der lader prisen afspejle belastningen fra produktion og transport.
- Borgerne skal have de rette redskaber til at finde veje til at støtte bønder i at omstille til et mere bæredygtigt system for madproduktion – for eksempel gennem frivilligt arbejde i landbrug og butikker og herved blive en del af fællesskabsbaseret landbrug (CSA).

EMBALLAGE

- Nulskrald shopping skal støttes. Mad skal ikke pakkes i unødvendig emballage – især plastik. Der hvor emballage er nødvendig, skal det laves af genanvendt materiale.
- Mad skal sælges med fuld gennemsigtighed for køberne vedr. hvor det kommer fra.

MADSPILD SKAL MINIMERES VED

- Socialt ansvarlig distribution af kasseret mad.
- Kompostering, hvilket skal normaliseres og tilskyndes.
- Øgning af salget af "grimme" varer (f.eks. grøntsager med unormale former).
- Anvendelse til dyrefoder når det passer.
- At sikre at distribution og forbrugsmønstre reducerer spild så meget som muligt.
- Opbevaring af mad ved fermentering, tørring, og når nødvendigt, frysning.

PRODUKTION

- Alle skal støttes i at dyrke deres egen mad når muligt, inkl. have adgang til dyrkbar jord.
- Borgerne skal også tilbydes de rette kompetencer til at indgå i dyrkningskooperativer og deleøkonomier.

ANIMALSKE PRODUKTER

- Industriel kødproduktion skal stoppes.
- Dyr kan være del af agroøkologisk landbrug og ekstensive landbrugssystemer, men kødforbruget skal reduceres markant i industrialiserede lande.

BØNDER OG

UDDANNELSE

MADPRODUKENTER

Vi kræver et mad- og landbrugssystem, som er retfærdigt for bønder og landarbejdere, som bibringer dem gode eksistensgrundlag og fair priser, og som respekterer deres arbejdsrettigheder.

DETTE BETYDER, AT DE SKAL

- Modtage minimumpriser for mad, som sikrer dem en retfærdig indkomst og et godt liv.
- Have adgang til deres egne frø – og ikke tvinges ind i afhængighedsforhold til store virksomheder, hvor de skal købe deres frø.
- Have råd til at producere sæsonbaseret mad til lokale markeder med forskelligartede afgrøder.
- Have råd til at dyrke bæredygtigt og i lille skala, samt støttes til at genopdage og afprøve traditionelle dyrkningsmetoder.
- Støttes til en retfærdig omstilling fra industrielt landbrug, landbrugskemikalier og syntetiske pesticider til agroøkologi og dyrkning i harmoni med naturen.
- Støttes i at dele erfaringer og viden om regenerativ dyrkning.
- Have økonomisk støtte til at dyrke mad i stedet for foder.
- Blive støttet økonomisk af deres lokale fællesskab, hvor muligt gennem fællesskabsbaserede landbrugsprojekter eller kooperativt landbrug, som giver korte og mindre ressourcekrævende forsyningskæder.

Vi kræver et system, som uddanner bønder og forbrugere, unge og gamle, i agroøkologiske praksisser, madens sande værdi, landbrugssystemers påvirkning af biodiversitet og miljø samt fordelene ved lokal og sæsonbaseret mad.

DETTE BETYDER

- Indføre en landbrugsuddannelse, som fokuserer på agroøkologi, biodiversitet og dyrkning i harmoni med naturen, og som gør op med industrielle landbrugspraksisser og monokultur.
- Undervisning i mad og landbrug på tværs af alle generationer.
- Sikring af skolehaver til alle skoler, så børn kan udvikle forbindelser til naturen og forståelse for, hvor deres mad kommer fra.
- En øgning i undervisning om regenerativ dyrkning for alle borgere.
- Indarbejde mad- og landbrugsundervisning, inklusive praktiske færdigheder, i de etablerede curricula.
- Uddanne forbrugere, så de forstår værdien af den mad, de spiser.
- Undervisning til alle borgere om miljøpåvirkningen af den mad, de spiser, inkl. udvikling af en tilstrækkelig mærkningsordning.
- Undervisning til alle borgere om konsekvenserne af madspild inklusiv færdigheder i håndtering af madaffald.
- Undervisning til alle borgere om sæsonernes afgrøder, og om hvordan man laver mad med sæsonens råvarer.
- Øget adgang til fælleshaver, hvor borgere kan lære om dyrkning, kompostering og madens værdi.
- Incitament for borgerne til at besøge landbrug så de kan øge deres forståelse og værdsættelse af madproduktion.

KONKLUSION OG VEJEN FREM

Vejene og løsningerne til at skabe madsuverænitet er der allerede, og nu er det tid til at implementere dem. Det er afgørende at vi anerkender, at fødevarer systemer har en enorm påvirkning på miljø, klima og sociale spørgsmål.

Bønder er samfundets rygrad, og hvis vi ikke støtter dem i en retfærdig omstilling til et bæredygtigt og sundt mad- og landbrugssystem, vil vi fortsat være låst i en industriel landbrugsproduktion.

Visse nye positive udviklinger i internationale beslutningsfora viser en vej frem.

En FN-erklæring om Rettigheder for Bønder og Andre Mennesker, der arbejder i Landdistrikter blev vedtaget i december 2018 efter mange års kampagnearbejde fra Via Campesina [6]. Denne erklæring giver juridisk og politisk vægt til bønder kamp for anerkendelse, kontrol over jord, social beskyttelse, naturressourcer mv.

I 2019 lancerede det International ekspertpanel for bæredygtige fødevarer systemer (IPES) et forslag til en Fælles Fødevarer politik [7].

Politikinitiativer som disse har brug for at blive fulgt op og udviklet på lokalt, nationalt og internationalt niveau, hvis vi vil vende den aktuelle tendens mod industrielt landbrug og garantere en tryk, sund og sikker fremtid for bønder, landarbejdere, naturen og samfund som en helhed.

Referencer

- [1] Gallagher, A. & Sheehy, N. (1994) Suicide in Rural Communities, Journal of Community and Applied Social Psychology <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/casp.2450040302>
- [2] Deutsche Welle (2018) German Human Rights Institute Criticizes Exploitation of Migrant Workers <https://www.dw.com/en/german-human-rights-institute-criticizes-exploitation-of-migrant-workers/a-46602151>
- [3] European Union Agency for Fundamental Rights (2019) Protecting Migrant Workers from Exploitation in the EU: Workers' Perspectives https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/-fra-2019-severe-labour-exploitation-workers-perspectives_en.pdf
- [4] World Health Organisation (2002) Diet, Nutrition and the Prevention of Chronic Diseases <https://www.who.int/dietphysicalactivity/publications/trs916/summary/en/>
- [5] Global Justice Now [2020] What is Food Sovereignty? <https://www.globaljustice.org.uk/what-food-sovereignty>
- [6] European Coordination Via Campesina (2018) The United Nations Declaration on the Rights of Peasants and Other People Working in Rural Areas https://www.eurovia.org/wp-content/uploads/2018/02/ECVC-FIAN-Peasants-Rights_2018_EN_Info-Note.pdf
- [7] International Panel of Experts on Sustainable Food Systems [IPES-Food] (2019) Towards a Common Food Policy for the EU <http://ipes-food.org/pages/commonfoodpolicy>

Europa-Kommissionens støtte til produktionen af denne publikation udgør ikke en godkendelse af indholdet, som kun afspejler forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for den brug, der måtte blive gjort af de deri indeholdte oplysninger.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MAAD SUVERÆNTITET
NU!

